

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

«Εφαρμογή της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 6 του Συντάγματος»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Γενικές Διατάξεις

Άρθρο 1 - Σκοπός – Αντικείμενο

1. Σκοπός του παρόντος είναι η ρύθμιση των όρων, των προϋποθέσεων και της διαδικασίας άσκησης της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 6 του Συντάγματος.
2. Ο παρών νόμος καθορίζει ιδίως:
  - α) τη διαδικασία υποβολής πρότασης νόμου από πολίτες,
  - β) τη σύσταση και λειτουργία της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Πολιτών,
  - γ) τον προκαταρκτικό έλεγχο παραδεκτού,
  - δ) τον τρόπο συλλογής και ελέγχου των υπογραφών,
  - ε) τις εγγυήσεις διαφάνειας και προστασίας προσωπικών δεδομένων,
  - στ) τη διαδικασία κοινοβουλευτικής επεξεργασίας των προτάσεων νόμων που υποβάλλονται σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 6 του Συντάγματος.

Άρθρο 2 - Δικαίωμα λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας

1. Πρόταση νόμου δύναται να κατατίθεται στη Βουλή από πολίτες που έχουν δικαίωμα ψήφου, εφόσον συγκεντρωθούν τουλάχιστον πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) έγκυρες υπογραφές.
2. Κατά τη διάρκεια κάθε κοινοβουλευτικής περιόδου δύναται να εισάγονται προς κοινοβουλευτική επεξεργασία έως δύο (2) προτάσεις νόμων κατά τη διαδικασία του άρθρου 73 παρ. 6 του Συντάγματος.
3. Ως εισαγόμενη προς κοινοβουλευτική επεξεργασία πρόταση νόμου νοείται εκείνη για την οποία έχει ολοκληρωθεί ο έλεγχος εγκυρότητας των υπογραφών και έχει πιστοποιηθεί η συγκέντρωση του απαιτούμενου αριθμού έγκυρων υπογραφών.
4. Η σειρά προτεραιότητας μεταξύ περισσότερων προτάσεων καθορίζεται με βάση τον χρόνο υποβολής πλήρους φακέλου πρότασης νόμου, συνοδευόμενου από τον απαιτούμενο αριθμό έγκυρων υπογραφών. Σε περίπτωση ταυτόχρονης υποβολής περισσότερων προτάσεων, προηγείται εκείνη που συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό έγκυρων υπογραφών.

Άρθρο 3 - Επιτροπή Πρωτοβουλίας Πολιτών

1. Κάθε πρόταση νόμου υποβάλλεται από Επιτροπή Πρωτοβουλίας Πολιτών, αποτελούμενη από επτά (7) έως δεκαπέντε (15) πολίτες που έχουν δικαίωμα ψήφου.
2. Η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Πολιτών:
  - α) εκπροσωπεί την πρόταση νόμου ενώπιον της Βουλής και των αρμόδιων υπηρεσιών,
  - β) υποβάλλει το κείμενο της πρότασης νόμου και την αιτιολογική έκθεση,
  - γ) παρακολουθεί τη διαδικασία συλλογής και ελέγχου των υπογραφών,
  - δ) ενημερώνεται για την πορεία εξέτασης της πρότασης.
3. Τα μέλη της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Πολιτών δηλώνονται κατά την έναρξη της διαδικασίας στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα και στην αρμόδια υπηρεσία της Βουλής.
4. Η Επιτροπή ορίζει εκπρόσωπο και αναπληρωτή εκπρόσωπο για την επικοινωνία με τη Βουλή και τις αρμόδιες αρχές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Υποβολή Πρότασης και Έλεγχος Παραδεκτού

Άρθρο 4 - Περιεχόμενο φακέλου πρότασης νόμου

1. Για την έναρξη της διαδικασίας, η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Πολιτών υποβάλλει πλήρη φάκελο, ο οποίος περιλαμβάνει:
  - α) το πλήρες κείμενο της προτεινόμενης νομοθετικής ρύθμισης, διαρθρωμένο σε άρθρα,
  - β) αιτιολογική έκθεση,
  - γ) τα στοιχεία των μελών της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Πολιτών,
  - δ) δήλωση ότι το αντικείμενο της πρότασης δεν εμπίπτει στους περιορισμούς του άρθρου 73 παρ. 6 του Συντάγματος,
  - ε) συνοπτική περιγραφή του σκοπού και του κοινωνικού αντικειμένου της πρότασης.
2. Η πρόταση νόμου πρέπει να είναι διατυπωμένη κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και νομοτεχνικά επεξεργασμένο, ώστε να μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο κοινοβουλευτικής επεξεργασίας.

Άρθρο 5 - Προκαταρκτικός έλεγχος παραδεκτού

1. Πριν από την έναρξη της συλλογής υπογραφών, ο φάκελος της πρότασης νόμου υποβάλλεται σε προκαταρκτικό έλεγχο παραδεκτού.
2. Ο προκαταρκτικός έλεγχος περιορίζεται αποκλειστικά στη διαπίστωση:
  - α) αν η πρόταση νόμου εμπίπτει προδήλως στους περιορισμούς του άρθρου 73 παρ. 6 του Συντάγματος, ή
  - β) αν στερείται του ελάχιστου αναγκαίου νομοθετικού περιεχομένου.
3. Ο έλεγχος διενεργείται από τον Πρόεδρο της Βουλής, ύστερα από γνώμη της Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής ή άλλου αρμόδιου οργάνου που ορίζεται σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής.
4. Η κρίση περί απαραδέκτου πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη και δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Βουλής και στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα.
5. Σε περίπτωση κρίσης περί απαραδέκτου, η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Πολιτών δύναται να επανυποβάλει την πρόταση με τροποποιήσεις.
6. Ο προκαταρκτικός έλεγχος παραδεκτού δεν συνιστά έλεγχο πολιτικής σκοπιμότητας, νομοθετικής ορθότητας ή ουσιαστικής βασιμότητας της πρότασης νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Συλλογή και Έλεγχος Υπογραφών

Άρθρο 6 - Διαδικασία συλλογής υπογραφών

1. Η συλλογή υπογραφών πραγματοποιείται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής δημόσιας πλατφόρμας και, επικουρικά, με φυσική υπογραφή.
2. Η ηλεκτρονική υπογραφή πραγματοποιείται μέσω ισχυρής ηλεκτρονικής ταυτοποίησης, ιδίως μέσω:
  - α) των διαπιστευτηρίων της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης,
  - β) της ψηφιακής ταυτότητας, ή
  - γ) άλλου ισοδύναμου κρατικού μηχανισμού ηλεκτρονικής ταυτοποίησης.
3. Η φυσική υπογραφή συνοδεύεται από βεβαίωση του γνησίου της υπογραφής ή από άλλο ισοδύναμο μέσο ταυτοποίησης, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.
4. Κάθε πολίτης μπορεί να υπογράψει μία (1) φορά την ίδια πρόταση νόμου. Διπλές ή πολλαπλές υπογραφές του ίδιου πολίτη λαμβάνονται υπόψη μία μόνο φορά.
5. Η συλλογή υπογραφών ολοκληρώνεται εντός δώδεκα (12) μηνών από την ανάρτηση της πρότασης στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα.
6. Μετά την παρέλευση της προθεσμίας της παρ. 5, η διαδικασία λήγει αυτοδικαίως, εκτός αν έχει συγκεντρωθεί ο απαιτούμενος αριθμός υπογραφών.
7. Το κράτος μεριμνά για τη δωρεάν, ασφαλή, προσβάσιμη και αδιάλειπτη λειτουργία της πλατφόρμας.

Άρθρο 7 - Δημοσιότητα και διαφάνεια

1. Κάθε πρόταση νόμου που περνά επιτυχώς τον προκαταρκτικό έλεγχο παραδεκτού δημοσιεύεται υποχρεωτικά:
  - α) στην ιστοσελίδα της Βουλής,
  - β) στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα συλλογής υπογραφών,
  - γ) σε κάθε άλλο δημόσιο ψηφιακό μητρώο που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.
2. Δημοσιοποιούνται υποχρεωτικά:
  - α) το πλήρες κείμενο της πρότασης νόμου,
  - β) η αιτιολογική έκθεση,
  - γ) τα ονόματα των μελών της Επιτροπής Πρωτοβουλίας Πολιτών,
  - δ) ο συνολικός αριθμός των υπογραφών που έχουν συγκεντρωθεί,
  - ε) η πορεία ελέγχου και κοινοβουλευτικής επεξεργασίας της πρότασης.
3. Δεν δημοσιοποιούνται προσωπικά στοιχεία των πολιτών που υπογράφουν την πρόταση νόμου, πέραν όσων απαιτούνται για λόγους στατιστικής και διαφάνειας χωρίς δυνατότητα άμεσης ή έμμεσης ταυτοποίησής τους.

Άρθρο 8 - Προστασία προσωπικών δεδομένων

1. Η συλλογή, καταχώριση, επεξεργασία και διασταύρωση των στοιχείων των πολιτών που υπογράφουν πρόταση νόμου διενεργείται αποκλειστικά για τον σκοπό της άσκησης της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας.
2. Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων πραγματοποιείται σύμφωνα με:
  - α) τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR),
  - β) την εθνική νομοθεσία περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
  - γ) τις αρχές της νομιμότητας, διαφάνειας, ελαχιστοποίησης των δεδομένων, ασφάλειας και περιορισμού του σκοπού.
3. Υπεύθυνος επεξεργασίας είναι η Βουλή των Ελλήνων ή άλλο όργανο που ορίζεται σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής και την κείμενη νομοθεσία.

4. Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα δύναται να εκδίδει γνώμη, κατευθυντήριες οδηγίες ή συστάσεις ως προς την ασφάλεια, τη νομιμότητα και την αναλογικότητα της επεξεργασίας.
5. Τα δεδομένα των υπογραφόντων διατηρούνται μόνο για όσο χρόνο είναι αναγκαίο για την ολοκλήρωση του ελέγχου εγκυρότητας και της κοινοβουλευτικής διαδικασίας και στη συνέχεια διαγράφονται ή ανωνυμοποιούνται.

Άρθρο 9 - Έλεγχος εγκυρότητας και πιστοποίηση υπογραφών

1. Μετά την ολοκλήρωση της συλλογής υπογραφών, η Επιτροπή Πρωτοβουλίας Πολιτών υποβάλλει αίτηση πιστοποίησης του αριθμού των έγκυρων υπογραφών.
2. Ο έλεγχος εγκυρότητας ολοκληρώνεται εντός ενενήντα (90) ημερών από την υποβολή της αίτησης.
3. Ο έλεγχος διενεργείται από ειδική υπηρεσιακή μονάδα της Βουλής ή από άλλο αρμόδιο όργανο που ορίζεται σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής.
4. Κατά τον έλεγχο διαπιστώνεται ιδίως:
  - α) αν ο υπογράφων έχει δικαίωμα ψήφου,
  - β) αν η υπογραφή είναι μοναδική,
  - γ) αν η ταυτοποίηση πραγματοποιήθηκε νομίμως,
  - δ) αν η υπογραφή δόθηκε εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας.
5. Μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου εκδίδεται πράξη πιστοποίησης, στην οποία αναφέρεται ο συνολικός αριθμός έγκυρων και άκυρων υπογραφών.
6. Η πράξη πιστοποίησης δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Βουλής και στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

Κοινοβουλευτική Διαδικασία

Άρθρο 10 - Κοινοβουλευτική επεξεργασία

1. Μετά την πιστοποίηση της συγκέντρωσης του απαιτούμενου αριθμού έγκυρων υπογραφών, ο Πρόεδρος της Βουλής εισάγει την πρόταση νόμου στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή εντός δεκαπέντε (15) ημερών.
2. Η αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή ολοκληρώνει την επεξεργασία της πρότασης εντός εξήντα (60) ημερών από την εισαγωγή της.
3. Μετά την ολοκλήρωση της επεξεργασίας από την αρμόδια επιτροπή, η πρόταση νόμου εισάγεται προς συζήτηση και ψήφιση στην Ολομέλεια της Βουλής, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής.
4. Η πρόταση νόμου εισάγεται υποχρεωτικά προς κοινοβουλευτική επεξεργασία σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής.
5. Κάθε αναβολή ή μη ολοκλήρωση της διαδικασίας πρέπει να αιτιολογείται ειδικώς.
6. Η ψηφοφορία διεξάγεται δημόσια και καταγράφεται σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής.

Άρθρο 11 - Αρμοδιότητα της Βουλής

1. Η Βουλή δύναται να επεξεργάζεται, να τροποποιεί, να απορρίπτει ή να ψηφίζει την πρόταση νόμου, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της.
2. Εφόσον κατά την κοινοβουλευτική επεξεργασία προτείνονται τροποποιήσεις που μεταβάλλουν ουσιωδώς τον σκοπό, τον πυρήνα ή τη βασική κανονιστική κατεύθυνση της πρότασης νόμου, οι τροποποιήσεις αυτές συνοδεύονται από ειδική αιτιολογία.
3. Το αρχικό κείμενο της πρότασης νόμου, όπως υποβλήθηκε από την Επιτροπή Πρωτοβουλίας Πολιτών και υποστηρίχθηκε από τους πολίτες, παραμένει δημοσίως προσβάσιμο καθ' όλη τη διάρκεια της κοινοβουλευτικής διαδικασίας.

4. Σε περίπτωση ουσιώδους μεταβολής του περιεχομένου της πρότασης, η μεταβολή επισημαίνεται ειδικώς στην έκθεση της αρμόδιας κοινοβουλευτικής επιτροπής και δημοσιοποιείται στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα.

Άρθρο 12 - Ειδική αιτιολογία απόρριψης

1. Εφόσον πρόταση νόμου συγκεντρώσει άνω του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) έγκυρων υπογραφών και απορριφθεί από τη Βουλή, η απόφαση απόρριψης συνοδεύεται από ειδική αιτιολογία.
2. Η αιτιολογία δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Βουλής και στην ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα.
3. Η απόρριψη πρότασης νόμου που έχει συγκεντρώσει ιδιαίτερα αυξημένη λαϊκή υποστήριξη δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμόδιων συνταγματικών οργάνων να εξετάσουν άλλες διαδικασίες άμεσης δημοκρατικής συμμετοχής που προβλέπονται από το Σύνταγμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

Συνταγματικά Όρια και Ψηφιακή Υποδομή

Άρθρο 13 - Περιορισμοί του άρθρου 73 παρ. 6 του Συντάγματος

1. Δεν επιτρέπεται η κατάθεση προτάσεων νόμων που έχουν ως αντικείμενο θέματα δημοσιονομικά, εξωτερικής πολιτικής ή εθνικής άμυνας, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 6 του Συντάγματος.
2. Ως δημοσιονομικά θέματα νοούνται ιδίως προτάσεις που έχουν ως άμεσο και κύριο αντικείμενο:
  - α) την επιβολή, κατάργηση ή μεταβολή φόρων, τελών, εισφορών ή λοιπών δημοσίων εσόδων,
  - β) την αναγνώριση ή κατάργηση δημόσιας δαπάνης,
  - γ) την άμεση μεταβολή του κρατικού προϋπολογισμού,
  - δ) τη ρύθμιση ζητημάτων που ανήκουν στον πυρήνα της δημοσιονομικής πολιτικής του κράτους.
3. Η απλή οικονομική ή κοινωνική επίπτωση μιας πρότασης νόμου δεν αρκεί από μόνη της για τον χαρακτηρισμό της ως δημοσιονομικής.

Άρθρο 14 - Ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα

1. Η Βουλή των Ελλήνων, σε συνεργασία με τα αρμόδια όργανα της Δημόσιας Διοίκησης, μεριμνά για τη δημιουργία, λειτουργία, ασφάλεια και συντήρηση της ειδικής ηλεκτρονικής πλατφόρμας.
2. Η πλατφόρμα διασφαλίζει ιδίως:
  - α) ασφαλή ηλεκτρονική ταυτοποίηση,
  - β) προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρία,
  - γ) δυνατότητα δημόσιας παρακολούθησης του αριθμού υπογραφών,
  - δ) προστασία προσωπικών δεδομένων,
  - ε) τεχνική ακεραιότητα και αποτροπή πολλαπλών υπογραφών,
  - στ) δυνατότητα ασφαλούς καταγραφής και επαλήθευσης της διαδικασίας χωρίς δημοσιοποίηση προσωπικών στοιχείων των υπογραφόντων.
3. Με απόφαση των αρμόδιων οργάνων, σύμφωνα με το Σύνταγμα, τον Κανονισμό της Βουλής και την κείμενη νομοθεσία, ρυθμίζεται κάθε ειδικότερο τεχνικό, οργανωτικό ή διαδικαστικό ζήτημα για τη λειτουργία της πλατφόρμας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

Μεταβατικές και Τελικές Διατάξεις

Άρθρο 15 - Μεταβατικές διατάξεις

1. Η ειδική ηλεκτρονική πλατφόρμα τίθεται σε λειτουργία εντός έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου.
2. Μέχρι την πλήρη λειτουργία της πλατφόρμας, η συλλογή υπογραφών μπορεί να πραγματοποιείται με φυσική υπογραφή, σύμφωνα με το άρθρο 6, υπό την προϋπόθεση ότι διασφαλίζεται η ταυτοποίηση των υπογραφόντων και η προστασία των προσωπικών τους δεδομένων.
3. Οι ειδικότερες διαδικασίες υποβολής, ελέγχου και πιστοποίησης των υπογραφών κατά το μεταβατικό στάδιο καθορίζονται με απόφαση των αρμόδιων οργάνων, το Σύνταγμα και την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 16 - Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο προτείνων Βουλευτής

Κωνσταντίνος Φλώρος

Ανεξάρτητος Βουλευτής Λάρισας